

PROTOCOL SOCIAAL OMGANGSBELEID

Inhoudsopgave

1. Doel
2. Plagen of pesten
3. Rolverdeling en signalering betrokken partijen
4. Ongewenst gedrag
5. Aanpak ongewenst gedrag
6. Ter afsluiting

1. Doel

Wij willen zorgen voor een school waar kinderen, ouders en leerkrachten zich prettig en veilig voelen. Veiligheid is voor ieder mens een voorwaarde om zich goed te kunnen ontwikkelen. Onze visie en ons handelen is gericht op respectvol met elkaar omgaan. We gaan gelijkwaardig om met verschillen en ongelijkheden en leggen de nadruk op wat ons bindt. Dit geldt voor kinderen en voor volwassenen. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat **alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan**. Hiervoor gebruiken wij als basis het programma "Vreedzame School" .

Helaas komt het op iedere school voor dat kinderen of volwassenen zich niet aan de sociale omgangsregels houden. Er kan sprake zijn van pestgedrag, onaangepast gedrag of van grensoverschrijdend gedrag.

Dit protocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van het voorkomen, het signaleren en het aanpakken van ongewenst gedrag.

2. Plagen of pesten

Plagen:

We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

In de lessen van Vreedzame school leren de kinderen het verschil tussen plagen en pesten. Ook leren ze het verschil tussen ruzie en een conflict. Conflicten horen bij het leven, we leren de kinderen hoe ze om kunnen gaan met een conflict.

Pesten:

Verbaal en schriftelijk:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)
- Gemene briefjes / appjes / facebookberichten schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen, slaan en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet mee laten doen met groepswerk.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie.

3. Rolverdeling en signalering betrokken partijen

Bij pestgedrag zien we altijd de onderstaande rolverdeling terug bij de betrokken partijen:

Het gepeste kind:

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen.

Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Signalen bij de leerling die gepest wordt:

- Het kind heeft blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, verliest vaak spullen.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, heeft stemmingswisselingen met driftbuien.
- Een kind kan ook onhandelbaar, agressief en overspannen reageren.
- Het kind staat dikwijls alleen op het speelplein; er komen geen vriendjes thuis en het wordt niet uitgenodigd.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.
- Het kind wordt als laatste gekozen.
- De schoolresultaten worden opeens slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk en figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zoekt redenen om niet naar school te hoeven.
- Is buitenstaander.
- Heeft een kleinerende bijnaam.
- Wordt vaak gecommandeerd.
- Is het doelwit van grappen.
- Wordt geprovoceerd en op die manier bij conflicten en ruzies betrokken.
- Zoekt vaak zijn spullen of raapt ze van de grond.
- Heeft moeite zich voor de klas te uiten, antwoord te geven op vragen.
- Tekent vaak met donkere kleuren en over geweld.

Pesters:

Kinderen die pesten zijn fysiek vaak de sterksten. Ze kunnen het zich permitteren zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken op het eerste gezicht populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Echte pesters zijn niet alleen agressief en fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook nog weinig empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen. Tot slot hebben ze een vier keer zo grote kans dan andere kinderen om in het criminele circuit terecht te komen.

Signalen bij de leerling die pest:

- Zijn/haar vriendjes zijn volgzaam meelopers.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Zijn/haar vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort is een zwakkeling of zelfs een vijand.
- Het kind is regelmatig brutaal tegenover een zwakkere. Dit kan ook een ouder zijn.
- Het kind kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden en verdraagt geen kritiek.
- Het kind kan zich thuis anders gedragen dan op school en andersom.

De zwijgende middengroep:

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen, uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school)omgeving. Heel af en toe neemt een leerling, die hoog in de hiërarchie van de klas staat, het voor het gepeste kind op. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Personeel:

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: iedereen of bijna iedere leerling weet dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan leerkracht of ouder te vertellen. Het personeel weet dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En ziet de leerkracht het, dan wordt het in de meeste gevallen niet als pesten geïnterpreteerd.

4. Ongewenst gedrag

Pestgedrag

Zie hoofdstuk 2: Begripsvorming.

Onaangepast gedrag

Onder onaangepast gedrag verstaan wij gedrag waarbij geen rekening wordt gehouden met anderen of met de gevoelens van anderen of de spullen van anderen. We verwachten van onze kinderen, ouders en leerkrachten dat ze onenigheden of conflicten respectvol uitpraten. Brutale uitingen of het niet luisteren naar volwassenen zijn voorbeelden die vallen onder dit gedrag.

Signalen :

- Het niet accepteren van aanwijzingen van volwassenen.
- Op een negatieve manier in discussie gaan.
- Brutale antwoorden geven.
- Niet luisteren naar ideeën of inbreng van andere kinderen.
- Niet opruimen van gemeenschappelijke spullen.
- Niet netjes omgaan met de materialen.

Grensoverschrijdend gedrag

Als er gebruik wordt gemaakt van geweld, zowel fysiek als verbaal, valt dit onder grensoverschrijdend gedrag.

5. De Aanpak van ongewenst gedrag

- A. Preventief
- B. De Gouden Regels
- C. De Vijfsporenaanpak van pestgedrag
- D. De aanpak van onaangepast gedrag
- E. De aanpak van grensoverschrijdend gedrag

A. Preventief:

1. De leerkracht geeft het goede voorbeeld en verwacht dit ook van anderen (kinderen en volwassenen)
2. Veel positieve aandacht besteden aan kwaliteiten en talenten van kinderen
3. Ieder jaar opnieuw aandacht besteden aan groepsvorming en het groepsklimaat bij de start van het schooljaar (blok 1 Vreedzame School). We gebruiken de tips van de Zilveren en Gouden weken.
4. Lessen Vreedzame School.
5. Twee keer per jaar invullen van de leerlingenvragenlijsten van Hart en Ziel, ons leerlingvolgsysteem voor de sociaal emotionele ontwikkeling en analyse van de resultaten.

Vreedzame School

De Vreedzame School beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap en staan open voor de verschillen tussen mensen.

Kinderen leren o.a.:

- Vertrouwen te krijgen in zichzelf
- Zicht te krijgen op wat de omgeving van hen vraagt en daar een eigen weg in te vinden
- Samen te werken met andere kinderen
- Dat ieder kind anders is.

Als een kind ongewenst gedrag laat zien of slachtoffer is van ongewenst gedrag, wordt dit genoteerd in Parnassys. Zo kunnen we bijhouden of het om incidenten gaat of dat er sprake is van een patroon.

De grondwet

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

C. De Vijfsporenaanpak van pestgedrag

Ondanks deze preventieve aanpak kan het toch voorkomen dat pesten de kop opsteekt. Wanneer dat gebeurt hanteren wij een directe aanpak: de vijfsporenaanpak.

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

- * Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- * Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- * Samen met het kind werken aan mogelijke oplossingen.
- * Ouders op de hoogte brengen.
- * Zo nodig zorgen in overleg met ouders dat het kind deskundige hulp krijgt.

2. Steun bieden aan de leerling die pest.

- * Met het kind bespreken wat pesten voor een ander kind betekent.
- * Het kind helpen om op een positieve manier relaties met anderen te onderhouden.
- * Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- * Ouders op de hoogte brengen.
- * Zo nodig zorgen in overleg met ouders dat het kind deskundige hulp krijgt.

3. De zwijgende middengroep betrekken bij de oplossing van het pestprobleem.

- * Met de kinderen praten over pesten en hun eigen rol daarin.
- * Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossing.
- * Samen met de kinderen werken aan een oplossing, waarbij ze zelf een actieve rol kunnen spelen.
- * Het is de verantwoordelijkheid van de hele groep dat iedereen zich prettig voelt in de klas.

4. De ouders/verzorgers steunen.

- * De ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- * Informatie en advies geven over pesten en de manier waarop pesten kan worden aangepakt.
- * Stimuleren dat ouders elkaar op een respectvolle en oplossingsgerichte manier aanspreken op pestgedrag van hun kind. Het is namelijk een gezamenlijk probleem.
- * In samenwerking met ouders en school het pestprobleem aanpakken.
- * Zo nodig ouders/verzorgers doorverwijzen naar professionele hulp.

5. De leerkrachten steunen bij de aanpak van het pestprobleem.

- * Het team is geschoold in het programma 'Vreedzame school'. Nieuwe leerkrachten worden ingewerkt in dit programma.
- * Zo nodig volgen leerkrachten cursussen of bijscholing over dit onderwerp (b.v. No blame methode)
- * Er is binnen de overlegstructuur tijd en ruimte om met andere collega's te praten over individuele problematiek van kinderen rondom sociale omgang.
- * De zorgstructuur van de school is zo ingericht dat de IB-er regelmatig overleg heeft met de leerkracht over de klas en over individuele leerlingen. Bij problemen ondersteunt de IB-er in het zoeken naar een oplossing.

Het team stelt zich ten doel de school een veilige plek te laten zijn. Dit doet zij door duidelijk stelling te nemen tegen het pesten, en een duidelijke aanpak ervan. Iedere leerkracht heeft een signalerende functie. Wanneer de leerkracht pestgedrag signaleert is hij/zij verantwoordelijk voor het aanspreken van de betrokkenen en het informeren van de ouders van de leerling die gepest wordt, maar ook de ouders van de leerling die pest.

Kinderen of ouders kunnen ook zelf initiatief nemen om pestgedrag met de leerkracht te bespreken. Wanneer een kind of ouder dit liever niet doet met de eigen leerkracht, dan kunnen ze er voor kiezen om dit met de intern begeleider of directeur te bespreken om samen met het kind en/of de ouders te bepalen wat er moet gebeuren. In uitzonderlijke situaties kan er contact worden opgenomen met de vertrouwenspersoon van de Stichting KBA Nieuw West.

Ouders hebben een belangrijke taak in het bewaken en bewaren van de veiligheid op school. Het is belangrijk dat de ouders hun kinderen vertellen over de gevolgen van pesten en hun kinderen wijzen op hun verantwoordelijkheden. Als een ouder merkt dat zijn/haar kind wordt gepest of zélf pest, is het van belang om samen met de leerkracht van het kind te kijken welke mogelijkheden er voorhanden zijn om het pestgedrag zo snel mogelijk een halt toe te roepen. School en ouders kunnen er zo samen voor zorgen dat de school een veilige school blijft. Een plek waar ieder kind zich veilig kan ontwikkelen.

D. De aanpak van onaangepast gedrag

Als een kind geen rekening houdt met anderen, de gevoelens van anderen of de spullen van anderen, dan volgen we deze stappen:

Stap 1:

- Het onaangepast gedrag wordt duidelijk benoemd in een 'ik boodschap'. Ik zie dat jij de schaar afpakt van Jan, ik zie dat Jan het niet leuk vindt. Is dat jouw bedoeling?
- Als het niet de bedoeling is van het kind, worden er samen met de leerkracht positieve alternatieven bedacht voor zijn/haar gedrag.
- De leerkracht houdt toezicht op/helpt het kind om een alternatief uit te voeren.
- Zo nodig worden er excuses gemaakt aan het andere kind.

Stap 2:

- Als het wel de bedoeling is of het gedrag gaat door, wordt het kind uit de situatie gehaald. Er volgt een interne time-out . Dat betekent dat het kind tot de eerstvolgende pauze in een andere klas wordt geplaatst.
- Na een afkoelingsperiode gaat de leerkracht in gesprek met het kind; de leerkracht herhaalt de ik-boodschap.
- Als het wordt begrepen door het kind, kan het terug naar de klas en maakt het zo nodig excuses aan het andere kind of aan de leerkracht.

Stap 3:

- Bij het doorgaan van het gedrag, blijft het kind in de interne time-out situatie (pauze overschrijdend). Er wordt na schooltijd verder gepraat met het kind. De ouders worden op de hoogte gebracht.
- In overleg met ouders wordt samen met het kind naar een oplossing gezocht om dit gedrag in de toekomst te voorkomen.

E. De aanpak van grensoverschrijdend gedrag

Als een kind gebruik maakt van geweld, zowel fysiek als verbaal, dan volgen we deze stappen:

Stap 1:

- Het grensoverschrijdende gedrag wordt benoemd in een 'ik-boodschap zonder vraag met consequentie' en het kind wordt direct in een time-out situatie gezet. Ik zie/hoor dat je slaat/schopt/brutaal bent. Ik accepteer jouw gedrag niet. Met dit gedrag kan je niet in de klas zijn, ik breng je naar juf/meester. In de pauze/na schooltijd praten wij hierover. Voor de leerlingen van groep 1 t/m 3 wordt er gekeken naar het kind. Een interne time out in een andere klas kan nog teveel impact hebben en het doel voorbijschieten. De leerkracht schat per situatie in wat effectief is en heeft de keus om bovenstaande procedure te volgen of brengt de leerling naar een plek in de buurt van de klas of een plek in de klas voor een time out periode. Na de interne time out periode bespreekt de leerkracht het gedrag met de leerling.

Stap 2:

- Na een afkoelingsperiode in een andere klas schrijft het kind zelf het verhaal op wat er volgens hem/haar gebeurd is. Na schooltijd praat de leerkracht hierover met het kind. Voor onderbouw kinderen die nog niet goed een verhaal kunnen schrijven wordt er bekeken welke consequentie passend is. Bijvoorbeeld: een tekening maken voor het "slachtoffer", excuus aanbieden, enz.
- Tijdens het gesprek na de interne time-out vertelt de leerkracht concreet aan het kind welk gedrag verwacht wordt.
- De leerkracht vraagt na of het kind dit begrijpt.
- De leerkracht vraagt na of het kind zich hieraan gaat houden.
- Als het kind dit van plan is, dan kan het de volgende dag of na de pauze terug naar de klas.

Stap 3:

- Als het kind dit niet van plan is, dan blijft het in de interne time-out situatie.
- In overleg met de ouders wordt eventueel samen met het kind naar een oplossing gezocht om dit gedrag in de toekomst te voorkomen.

Stap 4:

- Bij herhalend fysiek geweld krijgen kan het kind een externe time-out krijgen. Dat betekent dat het kind één dag thuis blijft. De ouders worden geïnformeerd via een brief.
- Een volgende stap is een schorsing, waarbij het kind twee dagen thuis blijft. De ouders worden hierover geïnformeerd via een brief.
- Als een leerling binnen 6 maanden na de eerste schorsing weer geschorst wordt, gaan we over tot verwijdering (zie beleid).

Bij herhalend grensoverschrijdend gedrag wordt er altijd naar ouders gebeld. Dit kan tijdens de time-out zijn als een kind zich niet aan de regels wil houden. Dit kan ook achteraf zijn als het kind zich tijdens de time-out aan de regels heeft gehouden.

Procedure:

1. Time-out (extern) - leerling werkt buiten de klas.
2. Time-out (extern) - leerling blijft een dag thuis.
3. Schorsing – leerling is twee dagen thuis
4. Als een leerling binnen 6 maanden na de eerste schorsing weer geschorst wordt, gaan we over tot verwijdering (zie beleid).

6. Ter afsluiting

Overall waar gewerkt wordt, zijn wel eens misverstanden en worden af en toe fouten gemaakt. Zit u iets dwars, heeft u het gevoel dat iets niet helemaal goed loopt of heeft u een klacht, dan kunt u dit altijd aan de school melden. Als het betrekking heeft op een voorval in de klas richt u zich in de eerste plaats tot de groepsleerkracht. In de meeste gevallen leidt dit gesprek tot de gewenste oplossing. Zo niet dan kunt u zich tot de schoolleiding of de vertrouwenspersoon op school richten. Heeft u het gevoel dat er binnen de school niet een passende oplossing gevonden kan worden, dan kunt u zich richten tot:

St. KBA
Laan van Kronenburg 14
1183 AS Amstelveen
Kantoor@stkba.nl
Tel. 020-6182572

Alle nieuwe ouders die hun kind bij school aanmelden wordt meegedeeld wat het beleid van de school in deze is, waarop hen wordt gevraagd hiermee akkoord te gaan. Gaan ze niet akkoord met dit veiligheidsbeleid, dan wordt hen het advies gegeven op zoek te gaan naar een andere school. Daarna zijn de leerplichtambtenaar en de inspectie op de hoogte gesteld van het beleid van de school ten aanzien van dit aspect van veiligheidsbeleid.